

RIKTLINJE förebygga smittspridning

HSL, SoL, Lss

Älvsbyns kommun

Dokumenttyp Riktlinje	Dokumentnamn Riktlinje förebygga smittspridning	Fastställt/upprättad 2024-02-05, § 21	Beslutsinstans Kommunstyrelsen	Giltighetstid Tillsvidare
Dokumentansvarig MAS	Version 1	Senast reviderad --	Dokumentinformation Dnr 847/23-779	Detta dokument gäller för Anställda

Innehåll

Syfte	1
Bakgrund	1
Omfattning/berörda enheter	1
Ansvar och roller	1
Enhetschef	1
Hygienombud	1
Hygiensjuksköterska	2
Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)	2
Medicinskt ansvarig rehabilitering (MAR)	2
Mål	2
Individnivå	2
Processnivå.....	2
Strukturnivå.....	2
Uppföljning	3
Individnivå	3
Processnivå.....	3
Strukturnivå.....	3
Allmänt om hanteringen av riktlinjen.....	3
Utbildningar.....	3
Riskanalys/ Riskbedömning	3
Riskanalysens omfattning.....	3
Genomförande av övergripande riskanalys	4
Riskanalys i verksamheterna genomförs med hjälp av:	4
Handlingsplaner och kontinuerligt förbättringsarbete.....	4
Bedöm och dokumentera samt upprätta handlingsplan:.....	4
Handlingsplaner Se bilagor	4
Åtgärder.....	4
Uppföljning genom egenkontroller av planerade åtgärder	4
Checklistor egenkontroll Se bilagor	4
Dokumentation av det smittförebyggande arbetet.....	4
Information till omsorgstagare och närstående	4
Samverkan	4
Avvikelser	4
Bilagor	5

Handlingsplan egenkontroll inom kommunal vård och omsorg.....	5
Ordinärt boende, hemtjänst och hälso- och sjukvård	5
Checklista 1: Vårdhygienisk egenkontroll – För verksamheter som bedriver hemtjänst och hälso- och sjukvård i ordinärt boende	5
Vägledning till checklista för Vårdhygienisk egenkontroll hemtjänst, Hälso och sjukvård i ordinärt boende.....	5
Handlingsplan egenkontroll inom kommunal vård och omsorg.....	5
Särskilt boende (SoL och Lss), korttidsplats samt hälso- och sjukvård	5
Checklista 2: Vårdhygienisk egenkontroll- hälso- och sjukvård samt insats korttidsplats och särskilt boende enligt SoL och LSS (källhänvisning nedan).....	5
Vägledning till checklista för Vårdhygienisk egenkontroll hälso- och sjukvård samt korttidsplats och särskilt boende enligt SoL och LSS(källhänvisning nedan)	5
Handlingsplan egenkontroll inom kommunal vård och omsorg (källhänvisning nedan).....	5
Hygienombud uppdragsbeskrivning (källhänvisning nedan).....	5
Referenser/länkar.....	6
Arbetsmiljöverket.....	6
Genomförande av riskanalys i verksamheterna.....	6
Kunskapsstöd vårdhygien.....	6
Meddelandeblad- Regler om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter inom äldre- och funktionshinderomsorgen.....	6
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder o vissa verksamheter enligt SoL och LSS	6
Vårdhygien egenkontroll.....	6
Vårdhygienisk egenkontroll – verktyg för strukturerat ledningsarbete inom kommunal/regional vård och omsorg	6
Hygienombud i Älvsbyns kommun.....	1
Arbetsbeskrivning	1
Undertecknad har tagit del av ovanstående	1
Flödesschema förebygga smittspridning	2

Syfte

- Att tydliggöra och fastställa ett enhetligt arbetssätt
- Att utgöra ett styrdokument i arbetet med att förebygga smittspridning.

Bakgrund

Kunskap, systematik i förbättringsarbete samt tydliga ansvarsområden krävs för att förhindra smitta och smittspridning

I de verksamhetsområden som utför insatser till personer som har en högre risk att drabbas av smittsamma sjukdomar och vårdrelaterade infektioner är det inte tillräckligt att enbart arbeta med basala hygienrutiner.

Kommunen ska erbjuda hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Personen ansvarar för rengöring och underhåll enligt bruksanvisning och instruktioner. Om personen inte har förmåga att klara sitt ansvar behöver den stöttning av omvårdnadspersonal eller anhörig. (Se Riktlinje rengöring och funktionskontroll av hjälpmedel)

Omfattning/berörda enheter

Riktlinjen omfattar samtliga personalkategorier som arbetar med personer i:

- särskilt boende för äldre
- bostad med särskild service för vuxna (Gruppboende LSS)
- hemtjänst i ordinärt boende
- personlig assistans i valda delar det vill säga basala hygienrutiner och smittförebyggande åtgärder.

Detta innebär att omvårdnadspersonal, enhetschefer, hälso- och sjukvårdspersonal, berörs av rutinen.

Ansvar och roller

Enhetschef

- Ansvarar för att ha god kännedom om smittförebyggande riktlinjer och rutiner
- Enhetschef har ett ansvar för att driva och följa upp det smittförebyggande arbetet i verksamheten
- Enhetschef har ett ansvar för årlig riskanalys enligt checklista och upprättande av eventuella handlingsplaner utifrån egenkontrollen för verksamheten
- Ansvarar för att årligen tillse att personalen genomgår utbildning och reflektion enligt plan
- Ansvarar för att genomföra beslutade egenkontroller
- Samverka med MAS i det smittförebyggande arbetet.
- Utse hygienombud (se bilaga uppdragsbeskrivning
- Ge information till omsorgstagare och närstående samt personal om det smittförebyggande arbetet

Hygienombud

Hygienombud i verksamheten ska ha ett utökat ansvar och kompetens kring hygien och smittförebyggande arbete. Hygienombud ska finnas i varje verksamhet och utses av enhetschef.

Hygienombudens roll:

- Vara väl förtrogen med att tillämpa gällande vårdhygieniska rutiner
- Vara en god förebild i det vårdhygieniska arbetet

- Ta emot och sprida information och nyheter inom kompetensområdet
- Vara ett stöd för kollegor och chef inom kompetensområdet
- Att delta i möten inom området.
- Samverka med hygiensjuksköterska och enhetschef
- Delta i de årlig mätningen av basala hygienrutiner och klädregler samt tillsammans med enhetschef återkoppla resultatet i verksamheten

Hygiensjuksköterska

Hygiensjuksköterska i verksamheten ska ha ett ökat ansvar och kompetens inom hygien och smittförebyggande arbete. Hygiensjuksköterska utses av enhetschef. Hygiensjuksköterska roll:

- Vara väl förtrogen med att tillämpa gällande vårdhygieniska rutiner
- Vara en god förebild i det vårdhygieniska arbetet
- Tillsammans med MAS och hygienombud, enhetschef bedriva kvalitetsarbete inom vårdhygien.
- Tillgodose att vårdhygienisk kompetens finns i verksamheterna
- Ansvara för att internutbilda
- Vid smittutbrott samverka med MAS i arbetet.
- Sammankalla hygienombud vår och höst
- Ansvarar för den årliga PPM-mätningen av basala hygienrutiner och klädregler (vecka 11–12)

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

- Ansvarar för upprättandet av smittförebyggande- och hygienrutiner samt uppdatera riktlinjen
- Ansvarar för att ha god kännedom om smittförebyggande rutiner
- Ansvarar för att driva och följa upp det smittförebyggande arbetet i verksamhetsområdet tillsammans med enhetschef.
- Ansvarar för övergripande riskanalys och eventuella planer för verksamhetsområdet
- Kontaktperson till vårdhygienisk expertis
- Sammanställa de årliga mätningarna i verksamheten. Ansvarar för att i Patientsäkerhetsberättelsen presentera sammanställning av mätningarna.

Medicinskt ansvarig rehabilitering (MAR)

- Ansvarar för upprättandet av smittförebyggande- och hygienrutiner av hjälpmedel.

Mål

Individnivå

- Alla omsorgstagare ska få omvårdnad utifrån ett smittförebyggande arbetssätt.

Processnivå

- Att all personal ska ha kunskap om basala hygienrutiner och klädregler och ett smittförebyggande arbetssätt.
- Att varje verksamhet ska ha hygienombud.

Strukturnivå

- Att systematiska rutiner ska finnas vid socialtjänsten och hälso-och sjukvårdsenheten (HSV)

- Att HSV har skriftliga rutiner för genomförandet av bedömning av smittläget i verksamheten
- Att det finns skriftliga rutiner för egenkontroll.
- Att ansvarsfördelningen är beskriven.

Uppföljning

Individnivå

- Mätning av vårdrelaterade infektioner.

Processnivå

- Egenkontroll av basala hygienrutiner och klädregler
- Observationer som en del i egenkontrollen utförda av hygienombud.

Strukturnivå

- Regelbunden uppföljning och revidering av riktlinjen som ett led i kvalitetssäkring.

Allmänt om hanteringen av riktlinjen

Det smittförebyggande arbetet är uppdelade i olika områden:

- Utbildning
- Riskanalys/Riskbedömningen
- Handlingsplaner och kontinuerligt förbättringsarbete
- Uppföljning och egenkontroller av arbetet
- Dokumentation av det smittförebyggande arbetet
- Information till omsorgstagare och närstående

Utbildningar

Vårdhygien genomför utbildning till chefer och hygienombud

Webbaserad utbildning i det smittförebyggande arbetet ska ske vid introduktion av nyanställd personal

Det ska även ske årliga fortbildningar. Detta sker via webbaserade utbildningar (se länkar i slutet av riktlinjen).

Utbildningarna syftar till att omsätta kunskaper i praktiskt arbete utformade efter var personalen arbetar.

Specifik information/ instruktion sker vid behov när någon smitta är i omlopp.

Riskanalys/ Riskbedömning

Undersök risker utifrån olika frågor eller arbetsmoment. Systematiska riskbedömningar utförs i fyra steg:

- Undersök om risker finns
- Bedöm risken
- Vidta åtgärder för att minska eller eliminera risken
- Kontrollera att åtgärderna haft önskad verkan.

Riskanalysens omfattning

- Riskanalys ska ske i den verksamhet som omfattas av föreskriften årligen för att förhindra smittspridning.
- Nya verksamheter som startas ska riskbedömas innan start
- Uppföljningar av analysen sker årligen samt vid behov

Risکانالyser genomförs både verksamhetsnära och övergripande. Tidsplan för utförande och uppföljning ska beslutas.

Genomförande av övergripande riskanalys

- Den viktigaste åtgärden för att minimera risken för att smitta mellan personal och från person till personal är basala hygienrutiner och klädregler på ett strikt sätt.
- Medarbetare ska följa metodbeskrivningar för arbetsmoment som utförs
- Medarbetare ska inte arbeta om man är sjuk och det finns risk att sprida smittsam sjukdom.

Risکانالys i verksamheterna genomförs med hjälp av:

<https://kunsکapsstyrningvard.se/download/18.67abbf2018378da662f8fbdd/1665411319360/Vagledning-for-vardhygieniskt-arbete-2022-10-04.pdf>

Handlingsplaner och kontinuerligt förbättringsarbete

Bedöm och dokumentera samt upprätta handlingsplan:

Vilka arbetsmoment och situationer som kan medföra smittrisker

När och var är de moment där det kan förekomma smittrisker?

Dokumentera hur smittriskerna kan uppstå

Om det finns skyddsåtgärder i ett moment dokumentera detta

Handlingsplaner Se bilagor

En handlingsplan upprättas efter risکانalysen för att öka kunskap och minska risker för smittspridning.

Åtgärder

Om analysen visar att det finns risker för smitta och smittspridning ska dessa åtgärdas.

Stöd finns i Arbetsmiljöverkets föreskrift och allmänna råd om smittrisker

https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/foreskrifter/smittrisker_afs_2018_4.pdf

Uppföljning genom egenkontroller av planerade åtgärder

Checklistor egenkontroll Se bilagor

En handlingsplan och en tidsplan ska upprättas för varje nej svar som framkommer. Ansvariga för arbetet ska utses.

Dokumentation av det smittförebyggande arbetet

Arbetet med risکانalys och upprättade handlingsplaner ska dokumenteras.

Information till omsorgstagare och närstående

Personen som får en insats och dennes närstående ska kunna ges information om verksamhetens arbete för att förebygga och förhindra smittspridning.

Samverkan

Region Norrbotten/vårdhygien bistår med Grundutbildning till chefer och hygienombud samt hygiensjuksköterska.

Uppföljande träffar sk forum kommer att finnas tillgängligt via Region Norrbotten.

Avvikelse

Se riktlinjer för hantering av avvikelser, klagomål och synpunkter.

Bilagor

Handlingsplan egenkontroll inom kommunal vård och omsorg

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/486274_Handlingsplan_f%C3%B6r_V%C3%A5rdhygienisk_egenkontroll..pdf?1600363973

Ordinärt boende, hemtjänst och hälso- och sjukvård

Checklista 1: Vårdhygienisk egenkontroll – För verksamheter som bedriver hemtjänst och hälso- och sjukvård i ordinärt boende

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/828201_Checklista_till_V%C3%A5rdhygienisk_egenkontroll_ordin%C3%A4rt_boende_SFVH.pdf?1647004941

Vägledning till checklista för Vårdhygienisk egenkontroll hemtjänst, Hälso och sjukvård i ordinärt boende

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/828187_2022-03-10_V%C3%A4gledning_till_checklista_ordin%C3%A4rt_boende_SFVH.pdf?1646987538

Handlingsplan egenkontroll inom kommunal vård och omsorg

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/486274_Handlingsplan_f%C3%B6r_V%C3%A5rdhygienisk_egenkontroll..pdf?1600363973

Särskilt boende (SoL och Lss), korttidsplats samt hälso- och sjukvård

Checklista 2: Vårdhygienisk egenkontroll- hälso- och sjukvård samt insats korttidsplats och särskilt boende enligt SoL och LSS (källhänvisning nedan)

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/828202_Checklista_till_V%C3%A5rdhygienisk_egenkontroll_s%C3%A4rskilt_boende_SFVH.pdf?1647004963

Vägledning till checklista för Vårdhygienisk egenkontroll hälso- och sjukvård samt korttidsplats och särskilt boende enligt SoL och LSS(källhänvisning nedan)

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/828186_2022-03-10_V%C3%A4gledning_till_checklista_s%C3%A4rskilt_boende_SFVH.pdf?1646987511

Handlingsplan egenkontroll inom kommunal vård och omsorg (källhänvisning nedan)

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/486274_Handlingsplan_f%C3%B6r_V%C3%A5rdhygienisk_egenkontroll..pdf?1600363973

Hygienombud uppdragsbeskrivning (källhänvisning nedan)

<https://vis.nll.se/process/administrativ/Dokument/patientsakerhetnll/Styrande/M%c3%a5ldokument/Hygienombud%20uppdrag%20i%20Kommunalverksamhet.pdf>

Referenser/länkar

Arbetsmiljöverket

<https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/sjukdomar-smitta-och-mikrobiologiska-risker/smittrisker-i-arbetsmiljon/>

Genomförande av riskanalys i verksamheterna

<https://kunskapsstyrningvard.se/download/18.67abbf2018378da662f8fbdd/1665411319360/Vagledning-for-varldhygieniskt-arbete-2022-10-04.pdf>

Kunskapsstöd vårdhygien

<https://kunskapsstyrningvard.se/kunskapsstyrningvard/kunskapsstod/publiceradkunskapsstod/varldhygien.55992.html>

Meddelandeblad- Regler om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter inom äldre- och funktionshinderomsorgen

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/meddelandeblad/2022-6-8060.pdf>

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder o vissa verksamheter enligt SoL och LSS

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2022-6-8005.pdf>

Vårdhygien egenkontroll

<https://sfvh.se/varldhygienisk-egenkontroll-i-ordinart-och-sarskilt-boende>

Vårdhygienisk egenkontroll – verktyg för strukturerat ledningsarbete inom kommunal/regional vård och omsorg

https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/502208_Huvuddokument_V%C3%A5rdhygienisk_egenkontroll_i_kommunal_v%C3%A5rd_och_omsorg_publicerad.pdf?1603614808

Hygienombud i Älvsbyns kommun

Alla människor är bärare av mikroorganismer. I vård- och omsorgsmiljö möts många människor, vilket innebär en ökad risk för smittspridning. Personer som på grund av sjukdom, behandling eller hög ålder har ofta en ökad mottaglighet för infektioner.

Målet är att förhindra vårdrelaterade infektioner och smittspridning mellan patient/brukare samt hindra smittspridning mellan patient/brukare och personal. Smittspridning kan ske både från sjuka personer och friska smittbärare.

För att förebygga vårdrelaterade infektioner innebär bland annat att säkerställa en god hygienisk standard och att vårdgivare, personal, lokaler och utrustning har förutsättningar att uppfylla det kravet. En av de viktigaste åtgärderna är att följa de basala hygienrutiner som finns.

För att kunna arbeta effektivt med vårdhygieniska frågor bör enheterna utse hygienombud. Hygienombud utses av enhetschef eller motsvarande.

Arbetsbeskrivning

- Vara enhetens kontaktperson i vårdhygieniska frågor
- Informera ny personal
- Fördjupa sina kunskaper genom utbildning och förmedla dem till övriga i arbetslaget.
- Väcka intresse och höja motivationen för kvalitetssäkring och förändringsarbete inom det vårdhygieniska området.
- Regelbundet gå igenom med övrig personal om vad de basala hygienrutinerna innebär och hur de tillämpas.
- Vara uppdaterade och väl insatt i de rutiner och riktlinjer som gäller.
- Regelbundet genomföra egenkontroll (två gånger per år) tillsammans med enhetschef, för att kvalitetssäkra arbetet så att det utförs på ett vårdhygieniskt sätt. Skickas till MAS
- Vid APT tillsammans med enhetschef ansvara för att informera om rutiner och nyheter inom hygienområdet.

Undertecknad har tagit del av ovanstående

Datum .....

Hygienombud .....

Enhetschef .....

Ansvarsområde/enhet .....

Flödesschema förebygga smittspridning

